

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 140/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 2/ [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Mgr. Luciou Lorenčíkovou, advokátkou, Murgašova 1, Poprad, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní sp. zn. 2C/268/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 2C/268/2007 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke 1/ **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 000 eur** a sťažovateľke 2/ **1 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bardejov **p o v i n n ý** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Bardejov **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **410,92 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. februára 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu. Okrem toho sťažovateľky žiadajú priznanie finančného zadosťučinenia 30 000 eur.

II.

2. Žalobcovia podali 27. decembra 2007 proti sťažovateľke 1 žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. Po prvotných procesných úkonoch sa uskutočnilo prvé pojednávanie 9. júla 2008, ktoré bolo odročené na 17. september 2008. Toto pojednávanie bolo zrušené z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu sťažovateľky 1 a z rovnakého dôvodu bolo zrušené aj pojednávanie nariadené na 7. november 2008. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 23. januára 2009. Pojednávanie nariadené na 9. júl 2009 bolo zrušené na základe žiadosti sťažovateľky 1 a nový termín pojednávania bol nariadený na 1. október 2009. Toto pojednávanie bolo zrušené na žiadosť advokáta žalobcov pre jeho práceneschopnosť. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 1. decembra 2009 a bolo odročené na neurčito pre účely vykonania ďalších dôkazov – návrhu na súdny zmier zo strany žalobcov a znalecké dokazovanie. Dňa 7. októbra 2010 bol spis pridelený novej sudkyňi z dôvodu preloženia pôvodnej sudkyne na iný súd. Dňa 28. februára 2011 bolo nariadené znalecké dokazovanie pre účely určenia hodnoty nehnuteľností a zistenia, či je možná jej reálna del'ba. Dňa 3. februára 2011 ustanovený znalec požiadal o zaslanie spisu a predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku. Dňa 8. augusta 2011 znalec predložil okresnému súdu znalecký posudok so záverom, že nehnuteľnosť nie je reálne deliteľná s ohľadom na výšku nákladov na jej rozdelenie.

3. Pojednávanie nariadené na 11. november 2011 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne a bolo odročené na 13. január 2012, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené pre účely vyhlásenia rozhodnutia na 3. február 2012. Okresný súd rozsudkom z 3. februára 2012 zrušil podielové spoluvlastníctvo, prikázal nehnuteľnosti do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov s tým, že sťažovateľke 1 zaplatia 21 400 eur na vyrovnanie jej podielu. Proti rozsudku bolo sťažovateľkou 1 podané odvolanie a krajský súd rozhodnutím z 13. mája 2013 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd nariadil pojednávanie na 25. september 2013, ktoré bolo zrušené zo zdravotných dôvodov sudcu. Sťažovateľka 1 požiadala o vykonanie ohliadky na mieste samom, ktorá sa uskutočnila 15. novembra 2013, a termín pojednávania bol nariadený na 20. január 2014, ktorý bol zrušený a odročený na 18. marec 2014. Na tomto pojednávaní došlo k prejednaniu veci a bolo odročené na neurčito pre účely doplnenia dokazovania a mimosúdneho rokovania o urovnaní sporu. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 12. septembra 2014, ktoré bolo pre účely ďalšieho doplnenia dokazovania odročené na 8. december 2014, ktoré bolo zrušené z dôvodu nedoručenia požadovaných listinných dôkazov. Pojednávanie nariadené na 24. február 2015 bolo odročené z dôvodu žiadosti sťažovateľky 1 pre nepriaznivý zdravotný stav a nový termín pojednávania bol nariadený na 14. apríl 2015. Toto pojednávanie bolo opäť odročené na neurčito s cieľom doplnenia dokazovania. V priebehu roka 2015 okresný súd vykonával procesné úkony súvisiace s doručovaním vyjadrení protistranám. Dňa 23. novembra 2015 okresný súd nariadil kontrolné znalecké dokazovanie. Dňa 16. decembra 2015 podala sťažovateľka 1 námietku proti znalcovi, o ktorej okresný súd rozhodol 22. marca 2016, a 28. decembra 2015 podala odvolanie proti povinnosti zložiť preddavok na trovy dôkazu, o ktorom rozhodol krajský súd 30. júna 2016. V priebehu roka 2016 podávala sťažovateľka 1 viacero podaní – návrhy na doplnenie dokazovania, námietky k znaleckému dokazovaniu a okresný súd vykonával s tým spojené úkony.

4. Pojednávanie nariadené na 18. máj 2017 bolo zrušené pre zdravotný stav sudcu, ako aj na žiadosť sťažovateľky 1. Pojednávanie nariadené na 28. jún 2017 bolo zrušené na žiadosť advokáta sťažovateľky. Pojednávanie nariadené na 30. august 2017 bolo zrušené z dôvodu podaného návrhu na zmenu strán sporu. V priebehu konania došlo darovacou zmluvou z 19. augusta 2016 k prevodu spoluvlastníckeho podielu vo výške $\frac{1}{4}$ vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti zo sťažovateľky 1 na jej dcéru sťažovateľku 2 a uznesením okresného súdu z 22. augusta 2017 bolo rozhodnuté o návrhu na zmenu strán sporu. Pojednávanie nariadené na 16. február 2018 bolo odročené zo zdravotných dôvodov advokáta žalobcov a nový termín pojednávania bol nariadený na 30. apríl 2018. Toto pojednávanie sa uskutočnilo, ale bolo odročené na 4. september 2018 pre účely doplnenia dokazovania. V priebehu rokov 2018 a 2019 okresný súd vykonával viaceré procesné úkony (pojednávania, výsluchy strán, obhliadka, znalecké dokazovanie). Okresný súd vydal 12. mája 2020 rozsudok, ktorým zrušil podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnostiam, prikázal nehnuteľnosti do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcom s tým, že sťažovateľkám uhradia po 14 050 eur na vyrovnanie ich podielu. Na základe odvolaní podaných oboma stranami krajský súd rozsudkom z 30. novembra 2021 rozhodol tak, že potvrdil rozsudok, no výrok o trovách konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd po podaní ústavnej sťažnosti opätovne rozhodol o trovách konania tak, že nepriznal nárok na ich náhradu stranám sporu a zároveň rozhodol o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov sťažovateľky 1.

III.

5. Podľa sťažovateľiek aj napriek právoplatnému rozhodnutiu ich právna neistota naďalej pretrváva, keďže krajský súd zrušil výrok o nepriznaní trov konania a vec vrátil okresnému súdu. Výšku finančného zadosťučinenia odôvodňujú tým, že konanie už trvá 15 rokov, sťažovateľka 1 už má 82 rokov a celý svoj dôchodkový vek strávila v spore. Na základe týchto skutočností sú sťažovateľky toho názoru, že sú porušované ich základné práva zo strany okresného i krajského súdu.

6. Okresný súd po prehľade úkonov uviedol, že ide o skutkovo zložitú vec, ktorá si predovšetkým pre komplikovanosť znaleckého dokazovania vyžadovala dlhší časový priestor na naštudovanie. Okresný súd poznamenal, že súd úkony nevykonáva iba pojednávaniami, ale tiež inou činnosťou, napr. zhromažďovaním dôkazov, študovaním spisu a pod. Okresný súd tiež zdôraznil, že súdne konanie ovplyvnila aj pandemická situácia. Okresný súd je toho názoru, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti bolo konanie právoplatne skončené a okresný súd ešte pred doručením ústavnej sťažnosti vykonal všetky úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľiek. Okresný súd dodal, že podanie sťažnosti na prietahy v napadnutom konaní možno hodnotiť ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka

a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Zrušenie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam patrí do bežnej agendy všeobecných súdov. Vec sa však stala zložitejšou z dôvodu doplňovania dokazovania vrátane opätovného znaleckého dokazovania. V správaní sťažovateľky 1 boli zistené skutočnosti, ktoré vplývali na dĺžku konania, a to predkladanie listinných dôkazov a návrhy na ďalšie dokazovanie aj niekoľko rokov po začatí konania, čo možno vyhodnotiť ako nesústreďené procesné úkony zo strany účastníka konania. Rovnako v dôsledku konania sťažovateľky 1 došlo k viacerým odročiam pojednávania.

9. Rozhodujúci bol postup okresného súdu v spore, v ktorom sa vyskytli obdobia nečinnosti, keď nebol vykonaný žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu. Okresný súd až po viac ako troch rokoch od začatia konania nariadil znalecké dokazovanie. Taktiež okresný súd s niekoľko mesačnými obdobiami nečinnosti neustále odročoval pojednávania pre účely doplnenia ďalšieho dokazovania. Napriek tomu, že vo veci bolo vykonané rozsiahle znalecké dokazovanie, okresný súd predložené dôkazy nevyhodnotil a nerozhodol. V tejto súvislosti treba upozorniť, že okresný súd 10 rokov po začatí konania ešte v roku 2018 doplňoval dokazovanie, uskutočňoval ohliadku na mieste samom a nariadil znalecké dokazovanie. K predĺženiu konania prispela i dĺžka vypracovania znaleckého posudku. Čo sa týka tvrdení okresného súdu, že pandemická situácia ovplyvnila dĺžku napadnutého konania, treba uviesť, že v okolnostiach sporu pandemická situácia ovplyvnila konanie až na jeho konci. Ide o predĺženie o niekoľko mesiacov, čo pri celkovej dĺžke konania nie je rozhodujúce.

10. Postup okresného súdu možno vyhodnotiť tak, že nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľiek a namietané konanie je poznačené viacerými obdobiami nesústreďených procesných úkonov. Aj keď okresný súd vydal 12. mája 2020 rozsudok, v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté o trovách konania, keďže krajský súd výrok o trovách konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Právna neistota sťažovateľiek preto naďalej pretrvávala a napadnuté konanie v tejto časti nebolo právoplatne skončené. Postup okresného súdu nemožno charakterizovať ako konanie, ktoré by sa vyznačovalo rýchlosťou, efektivitou a sústredenosťou. Preto ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovel a vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli porušené uvedené práva sťažovateľiek.

11. Sťažovateľky žiadali o priznanie finančného zadosťučinenia 30 000 eur. V tomto prípade priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. S prihliadnutím na charakter veci, dĺžku obdobia nečinnosti okresného súdu, celkovú dĺžku napadnutého konania a na skutočnosť, že okresný súd vo veci už právoplatne rozhodol, bolo sťažovateľkám podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie spolu 4 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel. Sťažovateľke 1 bolo priznané finančné zadosťučinenie 3 000 eur a sťažovateľke 2 finančné zadosťučinenie 1 000 eur. Sťažovateľka 2 do konania vstúpila až v roku 2017, keď okresný súd rozhodol o návrhu na zmenu strán sporu, a preto jej právna neistota trvala významne kratšiu dobu ako pri sťažovateľke 1.

V.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľiek odôvodňuje to, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Ústavný súd priznal sťažovateľkám náhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu